



Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van  
persoonsgegevens

**Advies wetgeving VTC nr. 2023/068 van 13 juni 2023**

over

tekst	Voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht
roepnaam	(decreet rechtspositie minderjarige)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 2 juni 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 5 juni 2023, ontvangen door de VTC op 5 juni 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 13 juni 2023 en de beslissing om het dossier af te werken in een schriftelijke procedure;

Brengt op 13 juni 2023 het volgend advies uit:

**I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG**

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een voorontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

### Context

3. Met voorliggend Ontwerp wordt het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige<sup>1</sup> grondig geactualiseerd. In het decreet rechtspositie worden de rechten van de minderjarige geëxpliciteerd en geformuleerd, ongeacht de sector of de hulpverleningsvorm waarin de minderjarige terecht komt.
4. In uitvoering van de contouren die de Vlaamse regering op 23 april 2021 heeft aangereikt en op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek naar de rechtspositie van de **minderjarige in gesloten opvang** (EF59 – Steunpunt WVG – maart 2021), wordt een **duidelijker rechtenkader** uitgeschreven voor minderjarigen in gesloten settings.
5. Voor de hele, **vooral residentiële jeugdhulp** worden belangrijke rechten zoals het recht op vrije tijd, het recht op onderwijs, op gezondheidszorg en het belang van aandacht voor een ontwikkelingsgericht leefklimaat geëxpliciteerd.
6. Er worden duidelijker rechtswaarborgen opgenomen over de preventie en de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals afzondering en fixatie, gebaseerd op de hiervoor ontwikkelde intersectorale richtlijn.
7. Door deze wijzigingen wordt de rechtspositie van alle minderjarigen in de jeugdhulp, en de residentiële jeugdhulp in het bijzonder versterkt.
8. Om de effecten van het wijzigingsdecreet op kinderen en jongeren echter doeltreffend te kunnen meten, wordt een driejaarlijkse **evaluatie** van het decreet ingeschreven.
9. Wat betreft de **impact op de grondrechten** en op het gelijkheidsbeginsel, voorziet het decreet in de nadere invulling van de rechten van kinderen uit art. 22bis Gw. Er is aandacht voor participatie van kinderen en jongeren en het hoofdstuk over het belang van het kind werd duidelijker omschreven. Dit heeft het voordeel dat de verwachtingen met betrekking tot de implementatie van die rechten beter voorzienbaar zijn, zowel voor de kinderen en jongeren zelf als voor personen die verantwoordelijk zijn om die rechten toe te passen.
10. Wat betreft het recht op **privé- en gezinsleven** omschrijft Afdeling 5 nu duidelijk de rechten die daar onder vallen en de beperkingsmogelijkheden die daartoe bestaan. In verband met de onschendbaarheid van de woning, voorziet art. 15/3 in een juridisch kader dat het doorzoeken van de kamer van de minderjarige verbiedt, tenzij onder welomschreven voorwaarden. Ook voor de onschendbaarheid van het briefgeheim bevat art. 14/2, § 2 een duidelijke regeling. Daarnaast wordt nu ook onder art. 12/1 het recht op onderwijs voor kinderen in de jeugdhulp ingeschreven. Er is geen impact op de andere grondrechten. Wat betreft het gelijkheidsbeginsel wordt rekening gehouden met de bijzondere aandacht die moet gegeven worden aan de rechten van kinderen en jongeren, vanuit hun minderheidspositie.
11. In het licht van het JoKER werd voor twee doelgroepen de impact van die verschillende scenario's afgewogen:
  - kinderen en jongeren die jeugdhulp krijgen in een voorziening met mandaat tot geslotenheid;
  - kinderen en jongeren die jeugdhulp krijgen via andere wegen dan in een voorziening met mandaat tot geslotenheid.
12. De optie om enkel aanvullende rechtswaarborgen in te bouwen voor jongeren die in gesloten opvang verblijven, werd verlaten. Een dergelijke werkwijze heeft het voordeel dat men uitvoeriger in detail kan treden over de concrete rechtsbescherming voor jongeren die te maken krijgen met geslotenheid. Rechten en hun uitzonderingen kunnen breder en gepaster omschreven worden, met aandacht voor de specifieke praktijken in de voorzieningen. Toch zijn

---

<sup>1</sup> <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1013455.html>

de rechten die ingeschreven zouden worden voor de eerste doelgroep ook van belang voor jongeren uit de tweede doelgroep.

13. Er wordt daarom gekozen om algemene rechten uit te schrijven voor beide doelgroepen, en waar nodig verduidelijkingen of beperkingen in te schrijven voor de eerste doelgroep. Zo wordt een algemeen recht op informatie ingeschreven in art. 11, § 1 en worden meer duidelijke verwachtingen ingebouwd in art. 11, § 2 ten aanzien van voorzieningen om de rechten van de eerste doelgroep in die specifieke context te vrijwaren. Een ander voorbeeld betreft het verbod op fouilleren en doorzoeken van de kamer in art. 15/3, waarbij de tweede en derde paragraaf beperkingsmogelijkheden voorziet in de specifieke context van geslotenheid.”
14. Om te vermijden dat er meer aandacht zou gaan naar de afwijkingen op de rechten, dan de rechten zelf, werd bij elke bepaling een tussentitel geschreven die het specifieke recht nogmaals extra in de verf zet.
15. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens :
  - artikel 5: bekwaamheid van de minderjarige;
  - artikel 6: belang van de minderjarige;
  - artikel 12: recht op informatie;
  - artikel 13: recht op begrijpelijke communicatie;
  - artikel 20 en 21: recht op respect voor het privéleven;
  - artikel 39 e.v.: recht op dossier
  - artikel 44: verzet tot toegang tot gegevens;
  - artikel 60: afzondering en fixatie.

## **II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG**

### **1. Voorafgaande toelichting**

16. De VTC stelt vast dat de personen van wie op basis van het Ontwerp gegevens worden verzameld en uitgewisseld minstens de volgende zijn:
  - minder- en meerderjarige<sup>2</sup> kinderen en jongeren die jeugdhulp krijgen in een voorziening met mandaat tot geslotenheid;
  - minder- en meerderjarige kinderen en jongeren die jeugdhulp krijgen via andere wegen dan in een voorziening met mandaat tot geslotenheid;
  - de ouders (en mogelijk ook de andere personen die het ouderlijk gezag uitoefenen);
  - de verantwoordelijke die de maatregel (van afzondering en fixatie) heeft opgestart of bevestigden dat het minstens de volgende gegevens betreft:
  - elementen voor de beoordeling van het belang van de minderjarige (artikel 5 van het Ontwerp dat artikel 5 van de decreet wijzigt) voor zover op schrift gesteld;
  - informatie i.v.m. afzondering en fixatie;
  - andere informatie in het dossier.
17. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de

---

<sup>2</sup> Nieuw artikel 3, §1/1: “§1/1. De rechten, vermeld in dit decreet, zijn ook van toepassing op meerderjarigen ten aanzien van wie jeugdhulpverlening wordt georganiseerd en meerderjarigen ten aanzien van wie een reactie loopt in het kader van artikel 2, 17° van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, of die in het Vlaams detentiecentrum verblijven, met uitzondering van de rechten, vermeld in artikel 4, artikel 11, §3, artikel 22, §2, tweede lid, 3°, en §5, artikel 24, §2, en artikel 28, §2, 3°, van dit decreet

AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

18. Er wordt in het Ontwerp veel aandacht besteed aan informatieve rechten. Deze sluiten nauw aan en omvatten ook het recht op bescherming van persoonsgegevens. De VTC zal deze hierna artikelsgewijs bespreken.
19. Een eerste algemene opmerking is wel dat de verwerking van persoonsgegevens in het Ontwerp niet systematisch behandeld wordt. Zo wordt er niet expliciet of onvolledig vermeld wie de verwerkingsverantwoordelijken zijn (de instellingen en het Vlaams detentiecentrum?, ...), van welke categorieën personen de gegevens worden verwerkt<sup>3</sup>, wat de bewaartermijnen zijn, wat de rechtvaardigingsgrond is van de verschillende verwerkingen. Mogelijk is dat al gedaan in andere (sectorale) decreten, maar de VTC kan dat nu niet beoordelen zodat zij een algemeen voorbehoud wil maken.
20. De VTC maakt ook een voorbehoud bij de artikelen van het decreet die niet gewijzigd werden en nu dus niet of maar gedeeltelijk mee bekeken worden.
21. Er moet ook over gewaakt worden dat de rechten van de andere betrokkenen gewaarborgd blijven.
22. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM<sup>4</sup>, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen<sup>5</sup> van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.<sup>6</sup>
23. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

---

<sup>3</sup> Zie o.a. memorie p. 14

<sup>4</sup> Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

<sup>5</sup> Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

<sup>6</sup> EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GWH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GWH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GWH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

## 2. Artikelsgewijze bespreking

### A. Artikel 5 van het Ontwerp: de bekwaamheid van de minderjarige

24. Artikel 5 wijzigt **artikel 4** van het decreet.

*Art. 5. In artikel 4 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:*

*1° het volgende opschrift wordt ingevoegd:*

*“Bekwaamheid van de minderjarige”;*

*2° paragraaf twee wordt vervangen door wat volgt:*

*“§2. In afwijking van paragraaf 1, oefenen de minderjarigen de rechten, vermeld in artikel 8, 13 en 22, zelfstandig uit op voorwaarde dat de minderjarigen tot een redelijke beoordeling van hun belangen in staat zijn, rekening houdend met de leeftijd, de ontwikkeling en de maturiteit van de minderjarigen.*

*De minderjarigen van twaalf jaar of ouder worden vermoed in staat te zijn tot een redelijke beoordeling van hun belangen.”.*

25. Wat dit advies betreft is deze bepaling enkel van belang voor de toepassing van artikel 22 dat het recht op toegang tot bepaalde gegevens en toelichting daarbij bepaalt. Dit artikel wordt nu echter niet inhoudelijk gewijzigd.

### B. Artikel 6 van het Ontwerp: het belang van de minderjarige

26. Artikel 6 vervangt **artikel 5** van het decreet.

27. Dit artikel is belangrijk omdat het voor de minderjarige kinderen het belangrijkste element voor verschillende afwegingen verduidelijkt, namelijk wat het belang van het kind is.

28. Het geeft ook indirect aan welke **persoonsgegevens** hier mogelijk bij verwerkt worden als ze in documenten (of databanken) worden opgenomen: de identiteit van de minderjarige, diens fysieke en emotionele noden, het belang van het netwerk voor de minderjarige, de veiligheid en gezondheid van de minderjarige, de individuele kwetsbaarheid van de minderjarige en de ontwikkelingskansen voor de minderjarige.

29. Dit zijn op zich al gevoelige gegevens, die een bijzondere bescherming vereisen.

### C. Artikel 12 van het ontwerp: recht op informatie

30. Dit artikel, dat **artikel 11** van het decreet vervangt, kent minderjarigen een recht op actieve informatieverstrekking toe en heeft in principe geen betrekking op persoonsgegevens.

31. § 2 van deze bepaling heeft echter betrekking op het verwerken van persoonsgegevens via **cameratoezicht**. Wat hier geregeld wordt is **transparantie** over het cameragebruik naar de minderjarige toe. De VTC wil opmerken dat deze bepaling geldt onverminderd de bepalingen van de AVG die op het recht op informatie betrekking hebben.

32. In §3 wordt een **uitzondering** op de hier ingestelde (algemene, niet specifiek cameratoezicht) informatieplicht bepaald:

*“§3. In het belang van de minderjarige, vermeld in artikel 5, kan worden beslist om de minderjarige niet te informeren over bepaalde zaken met betrekking tot de context van de minderjarige. Een dergelijke beslissing wordt gemotiveerd en in het dossier van de minderjarige opgenomen. De vertrouwenspersoon, vermeld in artikel 24, heeft het recht om over de voormelde zaken geïnformeerd te worden.”.*

33. De uitzondering wordt toegelicht in de memorie:

*“Enkel als wordt aangetoond dat het in het belang van de minderjarige is, kan een deel van de informatie worden achtergehouden. Dit kan enkel gaan over informatie met betrekking tot de context*

*van de minderjarige, niet met betrekking tot de jeugdhulp of het leven in de voorziening. De beslissing om de minderjarige over bepaalde zaken niet te informeren belet niet dat, als de minderjarige conform artikel 24 van het bestaande decreet een persoon heeft aangewezen, die persoon recht heeft op de volledige informatie.*

*De minderjarige heeft ook het recht om te weten of informatie betreffende hemzelf wordt meegedeeld aan zijn ouders.*

*Het recht op informatie impliceert een actieve informatieplicht voor jeugdhulpvoorzieningen en jeugdhulp.[...]"*

34. De VTC wijst erop dat voor zover het om de verwerking van persoonsgegevens gaat, in dit geval - aangezien er niet in voorzien is conform artikel 23, AVG –er alleen beperkingen mogelijk zijn die in de AVG uitdrukkelijk zijn bepaald.

#### **D. Artikel 13 van het Ontwerp: recht op begrijpelijke en ondersteunde communicatie**

35. Artikel 13 vervangt **artikel 12** van het decreet. De nieuwe bepaling zegt het volgende:

*“Art. 12. Recht op begrijpelijke en ondersteunde communicatie*

*De communicatie met de minderjarige verloopt in een begrijpelijke en als dat nodig is een ondersteunde taal, die is afgestemd op de leeftijd, maturiteit en ontwikkeling van de minderjarige. De Vlaamse Regering bepaalt op welke wijze het voormelde recht wordt nageleefd ten aanzien van anderstalige minderjarigen.”.*

36. In de toelichting wordt hierover ondermeer het volgende vermeld:

*“De informatie aan de minderjarige en de communicatie met de minderjarige moet gebeuren in een taal die de minderjarige kan begrijpen, dat wil zeggen in een taal die de minderjarige machtig is, of door iemand die de minderjarige de nodige uitleg verstrekt (bijvoorbeeld een tolk). Het begrip "taal" heeft hier dus meerdere betekenissen. Het gaat zowel om de taal als moedertaal, maar ook om bijvoorbeeld gebarentaal, de taal van een jong kind, enzovoort. Bij de communicatie moet rekening worden gehouden met het ontwikkelingsniveau, de persoonlijkheid, de geestelijke toestand en de draagkracht van de minderjarige.”*

37. Voor zover de communicatie de verwerking van persoonsgegevens zou betreffen, zal de toepassing van deze bepaling de naleving van de transparantie-eis van de AVG ondersteunen. Artikel 12 van de AVG bepaalt immers het volgende:

*“Artikel 12*

*Transparante informatie, communicatie en nadere regels voor de uitoefening van de rechten van de betrokkene*

*1. De verwerkingsverantwoordelijke neemt passende maatregelen opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt, in het bijzonder wanneer de informatie specifiek voor een kind bestemd is. De informatie wordt schriftelijk of met andere middelen, met inbegrip van, indien dit passend is, elektronische middelen, verstrekt[...]"*

#### **E. Artikel 20 en 21 van het Ontwerp: recht op respect voor het privé-en familielevens**

38. Deze artikelen wijzigen hoofdstuk V van het decreet. Artikel wijzigt het opschrift van afdeling 5 van dit hoofdstuk in “Recht op respect voor het privé- en familielevens”.

39. De VTC beveelt aan om consequent te zijn in het gebruik van de termen “privé-leven” en “persoonlijke levenssfeer”. In normatieve teksten wordt er immers van uitgegaan dat er geen synoniemen mogen worden gebruikt en dat twee termen automatisch een andere invulling moeten krijgen.

40. Er wordt met artikel 21 een nieuw artikel 12/6 ingevoegd dat de titel “recht op respect voor de persoonlijke levenssfeer” krijgt en waar de bescherming van persoonsgegevens wordt in ondergebracht.

*“Art. 21. In hoofdstuk 5, afdeling 5, van hetzelfde decreet wordt een artikel 12/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:*

*“Art. 12/6. Recht op respect voor de persoonlijke levenssfeer*

*De minderjarige heeft recht op respect voor diens persoonlijke levenssfeer, met inbegrip van al de volgende aspecten:*

- 1° de bescherming van persoonsgegevens, met behoud van de toepassing van de bepalingen van afdeling 7;*
- 2° een respectvolle omgang met diens politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging, genderidentiteit en seksuele geaardheid;*
- 3° het recht op overleg over de verblijfsomstandigheden bij semi-residentiële of residentiële jeugdhulpverlening.”.*

41. Het is natuurlijk positief dat het respect voor de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens in deze context uitdrukkelijk bevestigd wordt. De VTC wijst er wel op dat de bescherming van persoonsgegevens ook geldt buiten de persoonlijke levenssfeer<sup>7</sup>. Het moet dus eerder “en de bescherming van persoonsgegevens” worden.
42. Uit dit artikel blijkt ook dat eventueel **gegevens** over de politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging, genderidentiteit en seksuele geaardheid van de kinderen en jongeren worden verwerkt, voor zover ze worden opgenomen in het dossier. Dit zijn bijzondere categorieën van persoonsgegevens zoals bedoeld in **artikel 9, AVG**.
43. De verwerking van deze gegevens is in principe verboden en alleen toegelaten als men een beroep kan doen op een uitzonderingsgrond van artikel 9. De adviesvrager dient minstens in de toelichting aan te geven en te motiveren welke.
44. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9, AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9, WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
  - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
  - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
45. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (zie verder).

#### **F. Artikel 39 e.v. van het Ontwerp: recht op dossier**

46. Afdeling 7 krijgt als nieuwe titel “Recht op dossier”.
47. Het bestaande artikel 20 regelt enkele aspecten van gegevensbescherming:

---

<sup>7</sup> Zie artikel 7 versus artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

*“De minderjarige heeft recht op een dossier dat zorgvuldig wordt bijgehouden en veilig wordt bewaard.*

*Het opstellen, het bewaren en het gebruik van het dossier zijn onderworpen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens, aan de verplichtingen die voortvloeien uit de regelgeving van de sectoren en aan de supplementaire of specifieke verplichtingen, bepaald in deze Afdeling. Als deze verplichtingen onderling tegenstrijdig zijn, hebben de verplichtingen die voor de minderjarige het gunstigst zijn, voorrang, met behoud van de toepassing van de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens en de uitzonderingen die daar in voorkomend geval op bepaald zijn.”*

48. Alhoewel het positief is dat er met de gegevensbeschermingswetgeving rekening wordt gehouden, beveelt de VTC aan dat de **essentiële elementen** van de verwerking(en) uitdrukkelijk in het decreet worden opgenomen en verder worden uitgewerkt.

49. Er wordt rekening mee gehouden dat er **tegenstrijdige bepalingen** kunnen zijn en er wordt een voorrangregeling bepaald zonder afbreuk te willen doen aan de gegevensbeschermingswetgeving. Mogelijk verklaart de toelichting bij het bestaande decreet wat hier verder mee bedoeld werd. Zonder bijkomende uitleg is dit enigszins cryptisch en moeilijk toepasbaar terwijl er in de praktijk zeker tegenstrijdigheden kunnen voorkomen.

50. In het nieuwe **artikel 20/1** wordt het recht op informatie over het dossier ingesteld:

*“Art. 20/1. Recht op informatie over het dossier*

*Conform artikel 13 en 14 van de algemene verordening gegevensbescherming heeft de minderjarige recht op informatie over de gegevens die de minderjarige betreffen en die over de minderjarige worden bijgehouden en met wie die gegevens kunnen en effectief gedeeld worden. De voorziening beschikt over een procedure waarin is uitgewerkt op welke wijze de informatiedeling verloopt.”.*

51. De VTC beoordeelt het positief dat opgelegd wordt dat er ook een procedure voor de uitoefening van dit recht moet uitgewerkt worden.

52. Deze bepaling wordt in de toelichting als volgt gemotiveerd:

*“Artikel 41*

*Dit artikel voegt een nieuw artikel toe aan het huidige decreet.*

*Er wordt ingeschreven dat de minderjarige recht heeft op informatie over de gegevens die over hem worden bijgehouden en met wie deze gegevens kunnen gedeeld worden. Hiermee willen we invulling geven aan de AVG artikel 13 en 14 en ook ingaan op de uitdrukkelijke vraag van minderjarigen om hierover geïnformeerd te worden.”*

53. De VTC wijst erop dat dit recht geldt onverminderd het recht op de toegang tot de bestuursdocumenten in het dossier van de minderjarige op grond van hoofdstuk 3 van Titel II van het bestuursdecreet voor zover de voorziening onder het toepassingsgebied van het betrokken hoofdstuk valt.

#### **G. Artikel 44 van het Ontwerp: verzet tot toegang**

54. Artikel 44 van het Ontwerp vervangt het bestaande **artikel 23** van het decreet. Dit houdt geen inhoudelijke aanpassing in.

*“Art. 44. Artikel 23 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:*

*“Art. 23. Recht op verzet tot toegang tot gegevens*



*De minderjarige kan zich uitdrukkelijk en gemotiveerd verzetten tegen de toegang van een persoon van het cliëntsysteem, vermeld in artikel 22, §4, tot gegevens die de minderjarige aanwijst.”*

55. De VTC wijst er op dat dit verzet moeilijk verenigbaar is met de rechten van de betrokkene op basis van de AVG voor zover die informatie die betrokkene zelf zou betreffen.

#### **H. Artikel 60 van het Ontwerp: preventie en toepassing van afzondering en fixatie**

56. Dit artikel regelt een zeer specifieke situatie, namelijk die in het kader van de maatregelen afzondering en fixatie, en daar hoort een even specifieke gegevensverwerking bij. De registratie van verschillende elementen in het dossier wordt opgelegd in artikel 60 van het Ontwerp dat een nieuw **artikel 28/7** in het decreet invoegt.

57. De categorieën **persoonsgegevens** zijn de volgende (§1):

- het type maatregel;
- de omstandigheden, de aanleiding of reden en uitgeprobeerde alternatieven;
- het tijdstip van begin en einde;
- afwijkingen ten opzichte van afgesproken maatregelen in het dossier van de minderjarige;
- de eventuele verwondingen bij de minderjarige of de jeugdhulpverleners;
- de eventuele opmerkingen van de minderjarige en in voorkomend geval de vertegenwoordiger van de minderjarige over het verloop van de maatregel;
- de tijdstippen van en observaties tijdens het toezicht en de momenten van communicatie met de minderjarige;
- de nabespreking.
- de naam van de verantwoordelijke die de maatregel heeft opgestart of bevestigd wordt tevens geregistreerd.

58. Het spreekt voor zich dat het hier om **heel gevoelige gegevens** gaat. Deze vragen een bijzondere bescherming.

59. De verwerkingsverantwoordelijken en de doeleinden van deze verwerking worden vermeld in de tweede paragraaf van het artikel:

- voor de jeugdhulpvoorzieningen:
  - verwerken de gegevens, vermeld in paragraaf 1 en artikel 28/5<sup>8</sup>
    - met het oog op het beleid van de Vlaamse Regering, vermeld in artikel 28/1, §2,
    - om de kwaliteit van zorg voor de minderjarige te verhogen.
  - wisselen dezelfde gegevens onderling uit in het kader van intervisie, met name de gegevens die nodig zijn voor de doelstelling:
    - met als doelstelling het verminderen van het gebruik van afzondering of fixatie.
- voor de Vlaamse Regering:
  - verwerkt de gegevens, vermeld in paragraaf 1 en artikel 28/5

---

<sup>8</sup> **Art. 58.** In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 maart 2019, wordt in dezelfde onderafdeling 3 een artikel 28/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 28/5. Recht op individuele preventie van en afspraken over afzondering en fixatie

In het dossier van de minderjarige wordt, na dialoog met de minderjarige, de ouders, en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken, aangegeven welke preventieve interventies en alternatieven voor afzondering of fixatie ingezet worden, met inbegrip van de voor- en afkeuren van de minderjarige als afzondering en fixatie overwogen wordt, en de manier waarop de ouders en, in voorkomend geval, de opvoedingsverantwoordelijken, geïnformeerd worden. Met behoud van de toepassing van artikel 28/7 motiveert en registreert de jeugdhulpvoorziening het gebruik van de maatregel in het dossier. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden waarop de verslaggeving en de registratie moet gebeuren verder regelen.[...]

om het beleid over de preventie van vrijheidsbeperkende maatregelen en voor de afbouw ervan, te evalueren, in voorkomend geval, over het gebruik van afzondering en fixatie in het bijzonder. De Vlaamse Regering kan bepalen op welke wijze en wanneer de voormelde gegevens worden bezorgd.

60. De VTC wijst erop dat de aanduiding van de Vlaamse Regering te vaag is en dat een dienst van de Vlaamse overheid moet worden aangeduid, minstens als “dienst bevoegd voor...”.
61. Zowel voor de onderlinge uitwisseling, als voor de mededeling aan de Vlaamse Regering adviseert de VTC dat in het Ontwerp ingeschreven wordt dat dit zo mogelijk aan de hand van geanonimiseerde gegevens moet gebeuren en als dat niet mogelijk is, met gepseudonimiseerde. De verwerking wordt immers begrensd door het doeleinde dat met de verwerking wordt beoogd.
62. Er wordt in dezelfde paragraaf ook een regeling opgenomen voor gegevensuitwisseling

*“Artikel 60*

*Dit artikel voegt een nieuw artikel toe dat ingaat op de registratie van het gebruik van afzondering of fixatie.*

*De intersectorale richtlijn voor de preventie en toepassing van afzondering en fixatie benadrukt het belang van registratie. De richtlijn argumenteert dat deze registratie er enerzijds voor zorgt dat de toepassing van de maatregel zichtbaar wordt en anderzijds toelaat om data te genereren op verschillende niveaus, conform de regelgeving inzake het beroepsgeheim:*

- Voor de jongere en de eventuele vertegenwoordiger: als input voor de nabespreking van de maatregel. Daarnaast maakt de registratie de maatregel voor de jongere controleerbaar, en biedt het de mogelijkheid om de maatregel in vraag te stellen;*
- Voor de afdeling: als input voor de nabespreking van de maatregel met de zorgverleners/begeleiders en voor post-incident analyse van bepaalde casussen;*
- Voor de voorziening: voor de kwantitatieve analyses op alle uitgevoerde afzonderingen en fixaties en voor post-incident analyse van bepaalde casussen;*
- Voor de betrokken overheden: om kwaliteitsindicatoren inzake afzondering en fixatie te kunnen meten en voor de audits door Zorginspectie;*
- Voor onderzoek: voor interventie-studies inzake de preventie en toepassing van afzondering en fixatie en voor benchmarking tussen regio’s en landen”*

*[...]*

*“Na elke afzondering of fixatie volgt een nabespreking met de minderjarige. Met deze nabespreking wordt de minderjarige de kans geboden om eigen ervaringen te delen en vragen te stellen. Dit is ook belangrijk in het kader van individuele preventie van toekomstige crisis, of afzondering of fixatie, en eventuele aanpassing aan het signaleringsplan. Het onderhouden en bevestigen van de onderlinge relatie tussen minderjarige en begeleider, in het bijzonder na incidenten is hierin rolstoel gefixeerd wordt, waardoor de minderjarige deel kan nemen aan de uitstapjes. Registratie bij elke terugkerende toepassing zou anders een grote administratieve last met zich meedragen.*

*Voor, tijdens en na de maatregel wordt open en respectvol met de jongere gecommuniceerd. De privacy van de jongere wordt zo veel als mogelijk gerespecteerd en het psychisch welzijn van de omstaanders wordt beschermd. Deze elementen nemen we niet uitdrukkelijk op bij de bepaling over afzondering en fixatie omdat ze elders in het decreet al geformuleerd zijn (recht op duidelijke communicatie en privacy).*

*De voorzieningen kunnen de geregistreerde gegevens verwerken en uitwisselen om hun preventiebeleid met betrekking tot afzondering en fixatie bij te sturen, en om de kwaliteit van zorg van de minderjarige te verhogen.*

*Daarnaast kunnen de jeugdhulpvoorzieningen bepaalde gegevens Daarnaast kunnen de jeugdhulpvoorzieningen bepaalde gegevens ook verwerken in het kader van intervisie met als doelstelling het verminderen van het gebruik van afzondering of fixatie. Elke uitwisseling van gegevens in dit kader is wel aan een aantal voorwaarden verbonden, conform de Europese regelgeving*

*daarover. De gegevens moeten toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt ("minimale gegevensverwerking"). De voorzieningen moeten elke keer opnieuw bekijken wat strikt noodzakelijk is in de intervisie en uitwisseling en ze mogen niet zomaar gegevens delen omdat het nuttig kan zijn (het delen van gegevens moet namelijk noodzakelijk zijn).*

*Bepaalde gegevens kunnen ook gebruikt worden voor de evaluatie van het beleid voor de preventie van vrijheidsbeperkende maatregelen en voor de afbouw ervan, en desgevallend, over het gebruik van afzondering en fixatie in het bijzonder. De Vlaamse Regering kan ook nog verder het tijdstip en de wijze waarop deze gegevens worden bezorgd, bepalen. Dit maakt het mogelijk om deze gegevens desgevallend te gebruiken voor longitudinaal onderzoek."*

40. In het Ontwerp wordt dus specifiek de mededeling geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden. Ook wat de uitwisseling van persoonsgegevens betreft, dient deze voor zover dit mogelijk is te gebeuren door middel van gepseudonimiseerde en bij voorkeur van geanonimiseerde gegevens.

### 3. Algemene opmerkingen

#### I. Rechten van de betrokkenen en transparantie

63. De VTC merkt op dat het Ontwerp mogelijk afwijkingen op de **AVG-rechten** invoert (zie hoger).
64. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
65. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 37, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

#### J. Beveiligingsmaatregelen

66. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
67. De VTC wijst erop dat aangezien het bijzondere categorieën van gegevens betreft, een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
68. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonisering en versleuteling van persoonsgegevens;
  - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingsystemen te garanderen;
  - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
  - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.

69. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling<sup>9</sup> ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen<sup>10</sup> die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer<sup>11</sup> en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom<sup>12</sup>.
70. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover<sup>13</sup>.
71. In geval beroep wordt gedaan op een verwerker dan wijst de VTC op volgende vereisten::
- sluiten van een verwerkersovereenkomst;
  - aanstellen van een DPO door de verwerker;
  - aanwijzen van categorieën personen die toegang hebben en lijst bijhouden.
72. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren<sup>14</sup>.

---

<sup>9</sup> Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

<sup>10</sup> Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

<sup>11</sup> Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

<sup>12</sup> *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

<sup>13</sup> <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

<sup>14</sup> Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.

### III. BESLUIT

73. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd in deze of sectorwetgeving, inzonderheid:

- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de Memorie van Toelichting;
- alle essentiële elementen van alle geplande gegevensverwerkingen bepalen;
- de rechtvaardigingsgrond en uitzonderingsgrond voor de verwerking van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens bepalen;
- de nodige veiligheidsmaatregelen te bepalen gezien de gevoeligheid van de gegevens;
- nagaan en motiveren of de uitzondering die in het nieuwe artikel 11 wordt voorzien op de informatieplicht conform is met de AVG;
- de terminologie wordt nagekeken;
- de regeling m.b.t. tegenstrijdige bepalingen verduidelijken (in de toelichting);
- de regeling m.b.t. het verzet tot toegang eventueel nuanceren;
- in het kader van de maatregelen afzondering en fixatie: de dienst van de Vlaamse Regering (laten) aanduiden en ingeschreven dat voor beleidsdoeleinden zo mogelijk aan de hand van geanonimiseerde gegevens moet worden gewerkt.

Hans Graux,  
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)  
Getekend op: 2023-07-06 09:38:07 +02:00  
Reden: Ik keur dit document goed

